

BRANDKÄRSTIDSKRIFT

N:r 8
Oktober

Organ för Svenska Brandkärernas Riksförbund.
Redaktion: Styrmansg. 1, Stockholm. Tel. 606308. Postg. 4870.
Redaktör och utgivare: Kapten Erik Gillner.

1936
18 årgången

Några synpunkter angående industri- brandkärer.

Föredrag vid Svenska Brandkärernas Riksförbunds årsmöte i
Söderhamn den 29 augusti 1936 av försäkrings-
direktör Nils Nordengren.

(forts.)

c) vid transportabel
motorspruta (API) om 1.000 min.
l. vid 9 kg. tryck ävensom red-
skapsautomobil, brandstation och
500 m. slang;

d) vid brädgården å
transportabel motorspruta om
1.200 min. l. vid 6 kg. tryck samt
fast elektromotorpump om 1.500
min. l. vid 5 kg. tryck jämte 1.400
m. slang;

e) vid gård transpor-
tabel motorspruta om 600 min. l.
vid 6 kg. tryck;

f) brandpumpar om 600 min.
l., en å vardera av två verken till-
höriga bogserbåtar;

g) vid elektrokemiska fabriken
elektr. pumpar om 3.600 min. l.
vid 5 kg. tryck, 4 brandposter
och 300 m. slang;

h) brandtelegraf av L. M.
Ericssons system med minst 24
brandskåp;

i) elitkår om minst 25 man in-
klusive befäl, vilken kår övas
minst 8 ggr årligen;

j) allmän brandkår om minst
100 man, fördelad på de olika
verken, organiserad och övad en-
ligt (år 1929) fastställd brand-
ordning."

Efter denna utflykt på histo-
riens mark skall jag återgå till

min först framförda frågeställning:

Vad är orsaken till industribrandskadornas ökade omfattning och vad kan och bör göras häremot?

Om orsakerna till industribrandskadornas stegring i antalet råda delade meningar. En analys av brandsorsakerna pekar på olika orsaker för olika industrigrupper. Man är emellertid ense om att driftkoncentrationen, ökad arbetstakt, användning i allt större utsträckning av eldfarlig olja, lackering med cellulosalacker, impregnering, ökad tillverkningstemperatur etc. kraftigt bidragit. Elektricitetens ökade användning är även en orsak, som icke bör förbises. Trots intensiv kamp för brandskyddet på detta område, särskilt under senare år, är man ännu långt från målet.

Alla dessa orsaker härleda sig emellertid från den i övriga avseenden synnerligen glädjande utvecklingen av vår industri, och det vore naturligtvis att helt skjuta över målet att t. ex. fordra en minskning i användningen av eldfarlig olja, i den mån denna är erforderlig eller nyttig för fabriktionen. Brandskyddskraven måste om möjligt ställas så, att de icke korsa de driftstekniska kraven.

Orsaken till att industribrandskadorna öka i storlek är först och främst att söka i industriens koncentrerung i allt större komplex, men även i den omständigheten, att man i allt större utsträckning använder precisionsmaskiner, vilkas känslighet för värme och vatten är särskilt stor.

Detta är i synnerhet förhållandet vid den standardiserade mass-tillverkningen och särskilt inom järn- och metallindustrin, vilken industrigrupp utvisar en påfallande ökning av brandskadeförlusternas absoluta belopp.

Svaret på frågan, vad som bör göras, blir i koncentrerad form att varje industri bör ha ett efter sin egen art, storlek och avståndet till närmaste yrkesbrandkår appassat brandförsvaret och att detta brandförsvaret bör kombineras med och stödjas på förebyggande brandskyddsåtgärder.

Man hör understundom det påståendet, att det är likgiltigt, hur man bygger en fabrik bara man har ett gott brandförsvaret, och omvänt, att man icke behöver några särskilda brandsläckningsanordningar, om byggnadsättet är gott. Detta är uppenbart oriktigt, det aktiva brandsläckningsväsendet och det förebyggande brandskyddet måste komplettera varandra. Jag ber här att få hänvisa till två industribrandskador, som inträffat den ena 1935 och den andra 1936. I båda fallen lågo industrierna i stad med förstklassigt brandsläckningsväsende, brandkårerna alarmerades omedelbart och skötte sina uppgifter väl, i det ena fallet fanns t. o. m. en fullständig sprinklersinstallation. Trots detta uppgingo skadebeloppen för endast dessa båda fall till c:a 7 millioner kronor.

Man är i vårt moderna samhälle så van vid att fullständigt lita på brandkåren, att man uppställer orimliga fordringar på dess förmåga. Hur skall en brandkår egentligen vara beskaffad för att kunna släcka i en fabrikslokal, som i brist på sektionering blir övertänd ett par minuter efter eldens utbrott? Man litar på att, då ens hem brinner, brandkåren skall rädda en själv, ens familj och ens lösöre, att, då man blir sjuk, ambulansen skall komma på minuten. Är man icke också skyldig brandkåren något? Är man icke skyldig se till, att icke olämpliga byggnadskonstruktioner, som innebära fara för släckningsmanskapet, avlägsnas, att explosiva

varor förvisas till särskilt tryggnade hörn? Och det är dessutom självfallet, att en brandman arbetar effektivare, om han går under ett tryggt betongtak än under ett tak med blottade järnkonstruktioner, vilka när som helst kunna krökas av hettan och ramla ned. Vad som i detta avseende gäller yrkesbrandkåren, gäller givetvis i ändå högre grad den i regel oövade industribrandkåren.

Vid en sulfittfabrik i Ångermanland fanns ett stort massamagasin av trä förlagt på pålar invid Ångermanälven. På endast några få meters avstånd från magasinet låg en förrådsbyggnad, även den av trä, mellan massamagasinet och fabriks-etablissementet i övrigt. Det var påtagligt, att en brand i massamagasinet skulle kunna sprida sig till fabriken tack vare den mellanliggande förrådsbyggnaden. Då man saknade ordentlig grund, skulle en vanlig brandmur bli synnerligen dyrbar. Man fann då på att konstruera ett surrugat för brandmur genom att draga upp den trävägg å förrådet, som vette mot massamagasinet, ett stycke över taket och bekläda hela väggen med eternit på båda sidor.

1930 brann massamagasinet. Släckningsledaren avdelade genast en man med uppdrag att utslutande bespruta eternitväggen, och man lyckades härigenom rädda förrådet och härmed måhända även hela fabriken. Detta hade icke lyckats, om eternitbeklädnaden ej funnits, ej heller var denna i sig själv tillräcklig utan besprutning. Jag har anfört detta exempel för att visa, att man, även med små medel, kan skapa värdefulla försvarslinjer och aktionsbaser för det aktiva brandsläckningsväsendet.

Det är icke min avsikt att här närmare ingå på de förebyggande brandskyddsproblemen, jag ber i

detta avseende att få hänvisa till de broschyrer, som utkommit på Svenska Brandskyddsföreningens förlag. Jag har emellertid velat kraftigt understryka vikten av att, särskilt beträffande industrien, det förebyggande brandskyddet och det aktiva brandsläckningsväsendet gå hand i hand.

Det är heller icke min mening, och tiden medgiver det icke, att i detalj redogöra för hur en industribrandkår bör organiseras. Detta ämne har behandlats av Överstelöjtnant Stridbeck i en synnerligen instruktiv broschyr, som utgivits av Svenska Brandkårens Riksförbund och har titeln: "Fabriks- och Bruksbrandkårens organisation och utbildning" och till vilken jag ber att få hänvisa. Min avsikt är endast att påvisa några, som jag tror, allvarliga brister inom industriens eget aktiva brandsläckningsväsende.

Först och främst måste det tyvärr konstateras, att ett stort antal industrier, även sådana som ligga långt från närmaste yrkesbrandkår, helt och hållet sakna effektiva brandsläckningsanordningar eller endast ha sådana av 1700-talets primitiva modell. Detta borde väl icke vara alltför svårt att avhjälpa. Ytterst få industrier sakna tillgång till vatten och kraft i någon form. En vattenledning, som antingen står under ständigt tryck eller inom ett ögonblick kan förses med vatten och som har påskruvade slangar i varje våning av fabriken och en eller annan brandpost utanför, torde väl i detta teknikens århundrade icke vara svårt eller alltför dyrbart att anskaffa. Detta synes mig vara ett minimikrav och gälla alla industrier, vare sig de äro belägna inom samhälle med brandkår eller icke. Till komplettering bör finnas kemiska, portabla brandsläckningsapparater och vattenfyllda pyttssprutor. Det är de för-

sta minuterna, som äro de dyrbaraste.

I detta sammanhang skulle jag vilja framställa den frågan, varför man i de svenska brädgårdarna icke utlägger permanent vattenledning med brandposter och påskruvad slang och i förbindelse med sågverkets pumpar. Då vattenledningen i regeln endast kommer till användning under den varma årstiden, behöver den ej förläggas frostfritt och blir därför relativt billig. En finsk brandinspektör har i brev till mig uppgivit, att man i Finland såsom brandförsäkringsvillkor i regeln fordrar kraftiga, stationära pumpar i sågen, avsedda enbart för brandsläckning, med en kapacitet av 4—5.000 min/lit. vid 8—12 atm. tryck, och att dessa pumpar i regeln ha långa och grova rören till brädgården med många brandposter.

Så komma vi till den typ av industrier som ha brandsläckningsredskap, men icke värda och underhålla desamma. I detta sammanhang kan jag icke underlåta att berätta en något drastisk, tyvärr sann historia. Ett sågverk inköpte från en annan industri en begagnad Penta-revolverspruta och begärde med anledning härav premierabatt hos sin försäkringsgivare. Försäkringsgivaren, som fann att sprutan var uppställd i en förrådsbod av trä, som sammanhänge med sågen, fordrade för rabatt, att sprutan skulle uppställas i frostfritt stenhus samt kapacitetsprovas. Efter en tid anmälde sågverket, att nu var stenhuset färdigt, man hade helt enkelt byggt om förrådsboden i sten. Vid förnyad inspektion fann emellertid brandinspektören, att sprutan omöjligt kunde komma ut, den hade stått där inne under hela ombyggnaden, och den nya dörren var för smal. Detta hade emellertid icke någon praktisk

betydelse, ty dels följde icke någon sugslang med i köpet och dels voro motorns lager nedsmälta.

De till Svenska Brandtarifföreningen anslutna försäkringsbolagen utöva emellertid sedan lång tid tillbaka särskild, regelbunden kontroll över brandsläckningsanordningarna vid de industrier, där rabatt för sådana lämnas. Denna kontroll har visat sig synnerligen effektiv. De vanligaste anmärkningarna gälla emellertid felande slanglängder och bristande slangvård.

Nästa typ utgöres av sådana industrier, som hava förstklassigt brandsläckningsmateriel och även värda detsamma men som i farans stund saknar övad personal. Över huvud taget tror jag, att den anmärkningen kan riktas mot flertalet industribrandkärer, att de sakna övningar och fast organisation.

Detta är emellertid av största vikt. Varje man i industribrandkären måste vara förtrogen med sin uppgift, i all synnerhet gäller detta befälet. Industribrandkären har en väsentlig fördel framför yrkesbrandkären såtillvida, att den förras verksamhetsfält i allmänhet är begränsat till det egna, välkända etablissemnet. Det bör därför för befälet icke möta några svårigheter att på förhand planera, huru släckningsarbetet vid brand inom olika delar av etablissemnet bör bedrivas och med stöd härav instruera var och en, vad han i händelse av alarm bör göra. Genom brist på planering och övningar är det otvivelaktigt, att skadorna förstoras. En övad brandkår släcker uteslutande i syfte att få elden att så snart som möjligt sluta brinna, en övad dessutom med det målet att åstadkomma så liten skada som möjligt. De skadebelopp, som årligen tillfogas industrien genom oskicklig användning av vatten

vid släckning, kunna räknas i miljoner. Särskilt hava de rätt vanliga vattenskadorna å sulfittkoka-re under tryck dragit uppmärksamheten till sig. I ett fall sprutade en flodsprutebesättning rakt på en kokare, som befann sig i helt brandtrygg omgivning, med resultat att kokarens innermuring sprack och måste ommuras, en affär på ett par månader. För en tid sedan räddade Brandskyddsföreningens sekreterare egenhändigt betydande värden genom att flytta på en slang, som sprutade ned mot en källare, där lättskadade varor för millioner kronors värde förvarades.

I Finland, där man ifråga om industribrandskydd i flera avseenden är oss överlägsen, lägger man särskilt stor vikt vid, att brandmanskapet är väl övat. Det är icke ovanligt, att vid industrier där finnas fullt kasärnerade yrkesbrandkårer.

Till sist skulle jag vilja alldeles särskilt understryka vikten av en effektiv vakthållning under den tid arbetet icke pågår. Brandskade-statistiken visar, att de största och flesta brandskadorna inträffa under denna tid. Särskilt kritiska äro minuterna och timmarna omedelbart efter sedan arbetet nedlagts.

Jag tillåter mig åter citera den förutnämnde finske brandspektören angående förhållandena vid finska sågverk:

"Vakthållningen ägnas särskild uppmärksamhet. Vakterna böra vara fullt arbetsföra, alltså icke "pensionerade" eller halvblinda, halvdöda eller personer med reducerad rörelseförmåga.

I större brädgårdar finnas höga utsiktstorn med vakt dygnet om. Härav följer reduktion av antalet andra vakter (kringvandrande). Tornet är försett med telefon, kikare och kontrollanordning för vaktens".

I detta sammanhang förtjänar omnämnas, att Sverige är föregångsland beträffande automatisk brandalarm, som emellertid ännu icke kommit till användning inom det egna landet i den utsträckning, som vore önskvärd.

Jag har med det sagda endast velat påvisa några brister, av vilka industriens brandsläckningsväsende idag lider, men jag skall samtidigt villigt erkänna, att det finnes en mångfald industrier i vårt land, där detsamma är förstklassigt ordnat. Jag har förut offentligt omnämnt de insatser, som speciellt den norrländska storindustrien gjort, och det glädjande intresse, som dess ledande män visat för industriellt brandskydd. Jag har också varit i tillfälle att se resultatet av många släckningsbragder inom industrien, både av befäl och manskap, och jag känner väl de svårigheter i detta avseende, mot vilka särskilt den norrländska industrien, på grund av klimatiska förhållanden, kämpar. Ser man på utvecklingen av industriellt brandskydd såsom sådant under de senaste 20 åren, måste man erkänna, att densamma är storartad. Men, brandskade-statistiken talar allttjämt sitt dystra språk, och det betänkliga är, att den noterar framgångar för den röde hanen gentemot en brandskyddsfront, som idag i sig själv är starkare än någonsin förut.

Först och främst måste den rätt vanliga uppfattningen motarbetas, att industriens brandskydd är en angelägenhet, som uteslutande berör priset på dess brandförsäkringar, m. a. o. en premierabattfråga. Detta är en sekundär fråga, ej en primär. Jag har tidigare i koncentrerad form sökt ge huvudmotiven för att alla goda krafter böra arbeta för höjandet av brandskyddet även på det industriella området, och jag tillåter mig här upprepa desamma.

Varje brandskada innebär, oberoende av om försäkring föreligger eller ej, en nationalekonomisk förlust.

För en industri i full verksamhet innebära de flesta brandskador förlust i form av minskad bruttovinst för företagaren och minskad arbetsförtjänst för de anställda, alltså minskad handel och export, ökad arbetslöshet.

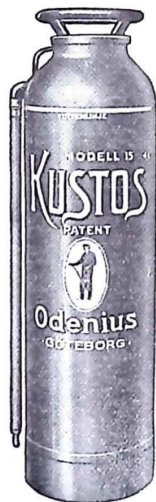
Köparen av fabrikatet är oftast icke tillfredsställd med upprepade återopande av force majeure vid försenade leveranser. Man kan genom driftstopp lätt förlora marknaden.

Varje eldsvåda kan medföra fara för människoliv, i första rummet för egen personal, i andra rummet för släckningsmanskapet och i tredje rummet för personer inom de områden, till vilka elden eventuellt sprider sig. På samma sätt kan eldsvåda allvarligt hota och skada andras egendom.

Jag skulle även vilja särskilt framhålla en sak, som talar för att varje industri bör vara rustad för att kunna skydda sitt eget etablissemang, nämligen faran för luftangrepp. Särskilt den norrländska industrien är koncentrerad både i enskilda större komplex med anhopning på utsträckt område av brännbara brädgårdar, timmerupplag, massamagasin och därintill dyrbara fabriker, samt i industridistrikt, vilket allt torde erbjuda ett begärligt mål för brandbombsfällning. Vid ett sådant tillfälle torde man icke kunna påräkna hjälp från grannarna eller från närliggande samhällens yresbrandkårer, som i sådana fall måste vara fullt upptagna av sina egna uppgifter.

Vi ha här i landet förmånen äga två ideella men praktiskt verkamma föreningar, nämligen Svenska Brandkärernas Riksförbund, på vars årsmöte vi nu befinna oss, och Svenska Brand-

skyddsföreningen, vilka var och en på sitt område arbetar för höjandet av det aktiva brandsläckningsväsendet och det förebyggande brandskyddet. Båda föreningarna kunna visa på storartade resultat av sin verksamhet i brandskyddets tjänst, och med dem båda samarbeta intimt redan idag de brandförsäkringsgivare, som hittills varit industriens rådgivare i brandskyddstekniska frågor. Jag skulle, som avslutning på mina här framförda små synpunkter, vilja väcka den tanken, att de båda föreningarna samt industrien och dess brandförsäkringsgivare etablerade ett organiserat samarbete i syfte att sprida upplysning om och propaganda för industriellt brandskydd och leda utvecklingen på detta område.

ODENIUS

ELDSLÄCKARE

Kustos

Oden 15 Mk

Skum-Kustos

Pulver-Kustos

Överträffade i effektivitet och hållbarhet.

Ombud antagas.

Odenius Nya Aktiebolag
GÖTEBORG

ELDEN

Populärt uttryckt är elden en process, varvid en brännbar kropp under utveckling av ljus och värme förenar sig med syre.

Den brännbara kroppen kan antingen vara en gas, en vätska eller ett fast ämne. Det för förbränningen erforderliga syret tagas i allmänhet från luften. Förbränningsprocessen sker under något olika förhållanden beroende på, om den brinnande kroppen är gasformig, flytande eller fast.

Gaser.

Då gaser brinna blanda de sig med luften, blandningen upphettas och vid en viss temperatur börjar förbränningen, som ger sig tillkänna genom värme oftast även genom ljus. Av det vid förbränningen bildade värmets åtgär en del till att underhålla förbränningen d. v. s. uppvärma efterföljande gasblandning till antändningstemperaturen. Av återstoden strålar en del ut i omgivningen och en del går bort med förbränningsprodukterna. Den värmemängd, som bildas är beroende såväl av den brinnande gasens mängd och egenskaper, som lufttillförseln. Tillföres så litet luft, att denna ej räcker för att gasen fullständigt skall förbrinna, minskas värmemängden och även temperaturen sjunker. Lägga märke till att både värmemängden och temperaturen minskas. Det är därför det är så viktigt att innan släckningsarbetet kan börja söka stänga dörrar och fönster. Genom att på detta sätt begränsa lufttillförseln minskas det motstånd som elden kan göra mot släckningsmedlen i det att såväl värmemängden som temperaturen blir mindre. Ökas lufttillförseln

stegras temperaturen så länge som den tillförda luften kan förbrukas av gasen. Skulle emellertid så mycket luft tillföras att densamma ej hinner förbrukas, kommer denna luft givetvis att upphetas och taga med sig en del värme. Temperaturen sjunker då och kan sjunka så lågt, att förbränningen ej kan fortgå. Det är detta som sker, då man blåser ut en tändsticka. Vid eld av större omfattning kan man emellertid i praktiken ej tillföra så mycket luft att denna ej förbrukas.

Vätskor.

Som norm för de brännbara vätskornas eldfarlighet brukar man ange deras flampunkt. Med flampunkt menas den högsta temperatur, som vätskor kan hava, för att från densamma skall avgå antändbara ångor. Vätskor hava i allmänhet en viss benägenhet att avdunsta, d. v. s. vätskan övergår så småningom från flytande tillstånd till gasformigt tillstånd. Ju varmare vätskan är desto livligare sker avdunstningen. När en uthängd tvätt torkar beror detta på att vattnet avdunstar d. v. s. försvinner i form av vattenånga.

Då vetenskapen således skulle söka göra en indelning av de brännbara vätskorna, så grundar sig denna indelning på vätskornas förmåga att avgiva brännbara gaser. Redan häri ligger ett bevis för att det ej är vätskan i och för sig som brinner, utan det är ångor eller gas från vätskan, som vid brand förenar sig med luftens syre.

Då en vätskas flampunkt skall bestämmas användes särskilda apparater. När vätskan nått flampunkten kan visserligen vätske-

ångorna antändas, men förbränningen blir ej så intensiv att den fortsätter av sig själv. Härför fordras att vätskans temperatur höjes ytterligare och då har man nått vätskans t ä n d p u n k t. Tändpunkten ligger således något högre än flampunkten. När vätskan nått tändpunkten är det ej nog med att den avger antändbara gaser utan om dessa antändas blir förbränningen så livlig att vätskeytan uppvärms. Denna uppvärmning stegrar förgasningen och förbränningen fortsätter och blir i allmänhet allt häftigare.

Av den värme som bildas åtgår således en del att förångna nya mängder av vätskan, vilka sedan underhålla förbränningen, en del åtgår att uppvärma den tillströmmande luften, en del bortgår i form av strålvärme (den värme som vi med känseln kunna uppfatta stråla ut från en låga) och resten bortgår med förbränningsgaserna.

Bensinens flampunkt varierar rätt mycket beroende på hur den är sammansatt men ligger i allmänhet under fryspunkten, stundom ända ner till -40° — 50° . Tunga brännolja ha en flampunkt på $+80^{\circ}$, och däröver och linolja måste upp ända till $+150^{\circ}$.

Fasta ämnen.

En del fasta ämnen t. ex. kol se ut, som om de förbrändes direkt utan att först övergå i gasformigt tillstånd. Emellertid hava de lärda olika uppfattning härom i det att en del anse att även kol övergår i gasform innan förbränningen sker med luftens syre. Koles överförande till gasform och gasens förbränning skulle emellertid gå så snabbt, att lågor i egentlig mening ej skulle uppstå. Denna form av förbränning uppfatta vi såsom glö d.

Andra fasta kroppar förvandlas först till flytande tillstånd och

därefter till gas. Som exempel härpå kan anföras vax, stearin asphalt m. m. På ett stearinljus kan man göra goda iakttagelser. Medan själva ljuset är fast kan man närmast den brinnande veken se en del flytande stearin. Denna flytande stearin uppsuges av veken, upphettas ytterligare och övergår i gasform. Lågan är således stearringas, som förenar sig med luftens syre.

Trä, det vanligaste förekommande föremålet för brandkärnernas släckningsarbete, däremot övergår vid förbränningen direkt från fast form till gasform. På samma sätt förhåller sig tyg och papper och ett flertal andra ämnen.

Vi se således att då vi tala om eld, hava vi alltid att göra med gaser. Det gäller således vid släckning att på något sätt söka avbryta gastillförseln eller gasutvecklingen.

Släckning av gaser.

Släckning av gaser förekommer vanligen under sådana omständigheter att gaser rusar ut ur en rördledning eller behållare. Något under alla förhållanden effektivt släckningsmedel har ännu ej framkommit. Det mål, som bör eftersträvas, är att söka avbryta gasströmmen d. v. s. stänga ledningen eller behållaren. Brinner gasen häftigt kan detta emellertid vara lättare sagt än gjort. Släckning av själva lågan låter sig, om denna ej är för stor, göra genom att direkt blåsa ut den. Pulverapparater äro härvid lämpliga. Det är härvid den utströmmande kolsyran, som gör den egentliga effekten. En sådan släckning är således ett exempel på hur lågan vid vissa tillfällen kan släckas genom utblåsning. (Våta säckar eller trasor kunna också göra god tjänst, då en gaslåga skall släckas.) Ofta är emellertid utströmningsöpp-

ningen starkt uppvärmd, vilket har till följd att gasen åter tändes, då pulverapparaten tömtes. En slutgiltig släckning kan därför ej näras förrän gastillobbet avstängts. Även om lågan vid släckning definitivt skulle slockna är det åtminstone inomhus nödvändigt att stänga gastillobbet, ty det är ju förenat med stor risk att låta brännbar gas samlas i ett rum. En explosion kan lätt bli följden. Till provisorisk tätning av en öppen rörmyning eller ett läckage å en rörledning kan man använda en träplugg. Brinnande gasbehållare kunna med fördel släckas med sand. Då sådana behållare brunnit finns det ofta ej möjlighet att stänga dem på vanligt sätt, därför att ventilerna skadats av hettan.

Släckning av brinnande gas sker således bäst därigenom att gastillobbet avstänges, därest avstängningsmöjligheter finnes, eljest genom utblåsning eller tilltappning samt provisorisk tätning.

Släckning av brinnande vätskor.

Man kan ur eldsläckningssynpunkt skilja på två slag av brännbara vätskor, dels sådana som kunna utspådas med vatten, dels sådana som ej blanda sig med vatten. Den vanligaste förekommande av det förra slaget är sprit. Blir spriten tillräckligt utspädd med vatten så slocknar den. Dyliga vätskor äro därför, då det ej rör sig om alltför stora kvantiteter jämförelsevis lätta att släcka. På grund härav har spriten ej heller inrangerats bland de vätskor, som enligt gällande förordningar äro underkastade särskilt stränga bestämmelser. Denna förordning bär namnet "Förordningar angående eldfarligena oljor" och häri ligger således inbegripet att den behandlar sådana vätskor, som ej låta sig släckas med vatten.

I samband med spriten kunna begreppen flampunkt och tändpunkt populärt förklaras. De flesta torde känna till den gamla svenska julsedan att på brännvin bränna glögg. De, som sysslät härmed veta, att brännvinet som innehåller något mer än 40 % sprit, ej låter sig tändas vid vanlig rumstemperatur. Man blir därför nödsakad att ställa en kastrull med brännvin på spisel och värma den. Om man nu vid upprepade tillfällen försöker att tända brännvinet, så kommer vid en viss temperatur en liten blå låga att bli synlig då tändstickan närmas ytan. Lågan är emellertid så svag, att den slocknar omedelbart. Brännvinets temperatur har då nått flampunkten. Efter en kort stund blir resultatet ett annat. Då är det ej nog med att tändstickan tänder spritens gaser utan denna fortsätter att brinna. Brännvinet har då nått tändpunkten. Lyftes nu kastrullen av spisel fortsätter förbränningen, därför att tillräckliga mängder uppvärmd spritgas bildas.

Det har här tidigare framhållits att som mått på en vätskas eldfarlighet anges dess flampunkt. En vätska med låg flampunkt är således eldfarligare än en med hög flampunkt. Spritens flampunkt ändras med utspädningsförhållandet. 99 %sprit har flampunkt vid 10°, 40 % vid 26° och 10 % vid 49°.

Detta är således vetenskapens mått på eldfarligheten, och i praktiken veta vi att 99 % sprit är farligare än utspädd. Det förhåller sig på samma sätt med antänd sprit. Ju mer den utspådes dess mindre eldfarlig blir den och förbränningens häftighet avtager för att slutligen helt upphöra. Sprit låter sig således släckas med vatten. Däremot går det ej bra att släcka den med skum. Därför att spriten lätt blandar sig med vat-

ten, drager den till sig det vatten, som finnes i skummet och skummet försvinner således snabbt. Därför går det ej att täcka en brinnande sprityta med skum.

Annorlunda ställer sig förhållandet med de eldfarliga oljorna. I allmänhet sjuder den brinnande oljan endast på ytan. Längst ned i vätskan är temperaturen förhållandevis låg. Själva gasbildningen sker således endast från ytan, som upphettas av värmestrålningen från lågorna. Kan man på något sätt hindra värmen från lågorna att upphetta oljeytan upphör gasbildningen, och elden slocknar. Att oljeytan och därmed gasbildningen är mycket känslig för strålvärmen kan man tydligt se om man uppmärksamt iakttagert en oljebrand. Lågorna äro nämligen ej så långa och jämna som t. ex. i en brasa. Ena stunden flamma de högt för att ett ögonblick senare sänka sig och så på nytt gå i höjden. Denna uppflamning och återgång hänger samman med strålningsvärmen mot ytan. Ligger lågorna nära ytan är strålvärmen stark och mycket gas bildas. Den sålunda ökade gasmängden måste stiga högre för att finna tillräckligt med luft för förbränningen. Då avståndet mellan lågorna och oljeytan ökas minskas strålvärmen och därmed även gasmängden. Till följd härav sjunka lågorna åter. På detta sätt pendla lågorna upp och ner. Över lågorna synes ett svart moln, som härrör sig från oförbrända partiklar, mest kol. Äro dessa oförbrända partiklar starkt upphettade, kunna de, då de komma i förbindelse med luften, antändas, vilket ger sig tillkänna i form av sticklågor i röken.

Låter man nu ett skumtäcke breda sig över ytan hindras värmestrålningen från lågorna och efter som vätskan i sin helhet ej är upphettad upphör gasbildning-

gen, så snart ytan ej värmes av lågorna. Skumsläckningen är således ett förhinderande av att oljeytan upphettas. Det är således indirekt en kylande släckning eller med andra ord hinderande av strålvärmen, som är den direkta anledningen till att gasbildningen avbrytes.

Något i samma stil sker, då man i ett mindre kärl kväver lågorna med en filt. Genom att hindra luften att förena sig med den upphettade gasen slocknar lågorna och gasbildningen från oljor upphör, därför att vätskan i och för sig ej är uppvärmd.

Jämför man denna släckning med ett försök att på samma sätt släcka ett träbål, skulle resultatet bli att filten till en början skulle slå ned lågorna. Är emellertid trämassan grundligt antänd, finnes så mycket värme i densamma att filten snart antändes och branden fortsätter. En betydligt effektivare kylning än ett tillfälligt upphävande av lågorna är här nödvändig.

Vi se således att släckning av brinnande vätskor sker genom att upphäva gasbildningen. Således i grund och botten samma förfarande som då man stänger en gasledning, endast medlen äro olika.

Släckning av fasta ämnen.

Fasta kroppar som vid förbränning först övergå till flytande tillstånd kunna släckas lätt på samma sätt som vätskor med avkylning eller täckning med skum.

I de fasta kropparna t. ex. trä, som vid förbränning övergår direkt till gasform, magasineras däremot avsevärda värmemängder i glöden. Så länge denna värme finnes kvar, bildas alltjämt gaser. Enda sättet att få gasbildningen att upphöra är att taga bort värmen ur glöden. Och det är här, som vattnet framför allt annat är det lämpligaste och billigaste släckningsmedlet. **Vattnets an-**

bringande direkt på glöden är således det oeftergivliga villkoret för brandens hävande. Släckningsmål är därför att kyla det brinnande ämnet så mycket att för-gasningen upphör. Således även här ett avbrytande av gastillförelsen.

Vi se således att antingen det gäller gaser, vätskor eller fasta kroppar är upphävande av gastillförelsen det enda medel som leder till brandens hävande.

Torsten Mohlin.

HALLSTRÖMS

Brandredskapsagentur

f. d. brandlöjtnant A. Hallströms agentur

Malmö

Rikstel. 27993

Firma i brandredskap, alla slag, såsom:

Eldsläckningsapparater

Manskapsutrustningar

Slang med armatur

Alarmapparater

Rökskyddare

Brandsegel

Stegar

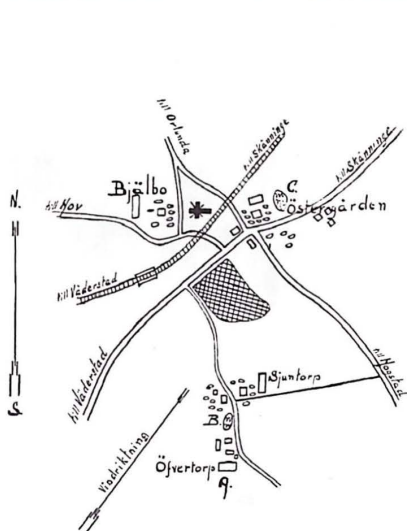
m. m.

En intressant samövning mellan 5 st. brandkårer i västra Östergötland.

Lördagen den 5 september i år anordnades på initiativ av Skänninge borgarbrandkår en samövning mellan 5 st. av länets kårer. Övningen, som var förlagd till Bjälbo socken (c:a 6 km. sydväst om Skänninge) och närmare bestämt till gården Öfvertorp, avsåg att visa svårigheten för en ensam kår att vid vissa tillfällen kunna göra sig gällande vid en större brand. Den avsåg vidare att visa svårigheten att på långa avstånd från vattentaget kunna åstadkomma effektiva strålar, samt att påvisa nödvändigheten och nyttan av samövningar mellan angränsande kårer, samtidigt som den ävenledes avsåg att påvisa nyttan av att uppgöra släckningsplaner för det område resp. kårer övervaka.

Samövningen som stod under ledning av chefen för Skänninge borgarbrandkår, omfattade samarbete med borgarbrandkåren i Motala socken, samt de frivilliga kårerna i Herrberga, Mantorp och Väderstad, och var organiserad på följande sätt:

Till de deltagande kårerna hade sänts en skiss över övningsterängen (se nedan) samt uppgavs däri som förutsättning att Öfvertorps ladugård hade antänts av blixten samt att hjälp hade rekvirerats från Skänninge-kåren. Skänningekåren uttrycker givetvis omedelbart till brandstället. Av sin karta i 20.000-delen över sitt bevakningsområde finner eldsläckningsledaren att han näpeliggen kan tänkas klara situationen med endast sin egen kar, varför ett hemmavarande befäl får order att begära omedelbar assistens av ovan nämnda kårer samt med anmodan till dessa att fortast köra till Bjälbo östergård för närmare orders erhållande. Som av kartskissen synes, finnes ett mindre vattentag omedelbart norr om den brinnande gården, och vid detta vattentag bröstar Skänningesprutan av. Enligt eldsläckningsledarens bedömande torde dock detta vattentag icke hålla vatten tillräckligt länge varför han bestämmer sig för att använda de rekvirerade assisterande

Skiss

öfver
övningsterrängen för
Brandkårs-samövningen
vid Bialbo den 5. 9. 1936
 B. B. Farmert
 Brandchef

Förklaringar:

- A. Den brinnande ladugården
- B. Skänninge-protans vattenlag
- C. lathuset vid Östergården
- 7000 fält-besädd mark
- ungefärlig skala 1:20.000

kärerna för framforsling av vatten från det vid Östergården belägna pålitliga vattentaget.

Medelst i orten rekvirerade löghoar (bassänger) och ett av Skänningekåren medfört tyg-kar beordras sålunda de assisterande kärerna att från vattentaget vid Östergården ordna "seriekoppling" direkt till brandstället och därstädes i första hand medelst strålar bekämpa eldhärden och andra hotade ställen, samt att i andra hand vid eventuellt behov vara beredda att lämna vatten till det av Skänningekåren begagnade vattentaget. Eldsläkningsledarens anordningar i detta fall torde ses mot bakgrunden av, dels att vinden förutsattes vara sydvästlig (den vanligaste vinden i dessa trakter) och de med denna vindriktning följande riskerna, dels för den brinnande gårdens övriga bebyggelse, vilken ligger huvudsakligast norr och nordost om ladugården, samt dels med

tanke på skyddet för angränsande tätbebyggda gårdar (Sjuntorp m. fl.) dit man eventuellt skulle kunna tillfälligtvis grenna huvuddledningen Östergården-Öfvertorp.

För att den stora massan av intresserade åskådare, vilka samlats vid Skänninge brandstation skulle få tillfälle att redan från början följa övningen fingerades den tänkta starten från resp. brandstationer direkt till ordergivningsplatsen (Östergården) och beordrades samtliga medverkande kårer samlas vid Skänninge brandstation varifrån de startades i sådan ordning att de kommo fram till ordergivningsplatsen i ungefärlig överensstämmelse med vad som skulle varit fallet under allvarsförhållanden, och de sålunda kört direkt till Östergården.

Övningen förflöt i allo programenligt. Eldsläkningsledaren medföljde sålunda egen brandbil till brandstället där order gavs om

avbröstning i enlighet med vad ovan sagts, varefter han omedelbart förflyttade sig till Östergården dit de assisterande kårerna en efter en anlände och där fingo order om nyssnämnda "seriekoppling".

Det visade sig sedermera att Skänningekåren efter 14 min. anlät till brandstället, bröstat av samt hade vatten på 4 st. strålrör.

stodsbolag, Brandkårsförbund och angränsande socknars brandstods-kommitéer hade inbjudits och välvilligt hörsammat kallelsen.

Nyttan och nödvändigheten av dylika "större" övningar med flera samarbetande kårer ligger ju i öppen dag och speciellt när det gäller landsbygden där det ju ofta kan ha sina svårigheter att hitta vattentag som motsvara en mo-

Skänninge brandstation.

Körvägen hade då varit c:a 7 km., den utlagda slangens längd c:a 400 m. C:a 35 min. härefter hade de "seriekopplade" kårerna fått vatten till brandstället och assisterade till en början med ett strålrör. Ett utomordentligt gott och bra arbete när man betänker att vi ur fredshänsyn måste taga hänsyn till ett rotfruktland, besädda fält o. dyl., vilket gjorde att den av de assisterande kårerna utlagda slanglängden uppgick till närmare 1.500 m. Man får nog tänka sig att under allvarliga förhållanden denna tid väsentligt skulle ha nedbringats.

Övningen, som började med orientering vid brandstationen i Skänninge kl. 15,30, avslutades med "kritik" vid "den brinnande gården" omkr. kl. 17,00.

Representanter för länets Brand-

dern motorsprutas fordringar, men när det, som i förevarande fall gäller samövning med frivilliga brandkårer, som oftast disponera endast en motorspruta, måste givetvis ledaren tillse att resp. egna hembygd ej ställes skyddslös. För den skull var vid detta tillfälle ordnat så, att såväl vid Skänninge som Bjällbo telefonstationer samtliga kårer kunde nås av s. k. "brandscouter" vilka av ledaren orienterats för detta uppdrag. Dessa höllo under hela övningen vakt vid resp. telefonstationer och hade order att omedelbart efter telefonbud meddela såväl eldsläckningsledaren som den kårchef det avsåg. Genom att vid ett dylikt tillfälle omedelbart bryta övningen och genom samarbete de olika kårerna emellan, ett samarbete som mel-

lan kårerna i västra Östergötland alltid varit det allra bästa, torde det knappast behöva dröja så länge innan vi brandmän skulle ha kunnat lämna den hjälp vi så gärna vilja giva.

Ser man nu en övning, sådan som den här ovan beskrivna mot bakgrunden av att icke en enda av de deltagande brandmännen hade någon som helst pekunier

erkänsla för sitt samhälleliga arbete i detta fall, då bör man väl ändå kunna vara övertygad om att dessa västra Östergötlands brandkårer bestå av verkligt intresserade, ansvarskännande och sanna brandmän.

C. E. Parment

Brandchef

Skänninge

RIKSFÖRBUNDET.

Nyanmälda kårer.

D. Kila.	M. Sockerfabriken i Svedala.
E. Grytgöls bruks A.-B.	" Staffanstorp.
Kvarsebo	" Hököpinge.
A.-B. Lindholmen, Motala.	" Jordberga.
A.-B. Ätvidabergs Industrier.	N. Våxtorp.
F. Flisby.	O. Marstrands Mek. Verkstad.
G. Konga A.-B.	P. Mustadfors.
Virestad.	R. Skultorp.
H. Södra Vi.	S. Karlstad.
I. Sockerfabriken i Romakloster.	Björneborgs Järnverks A.-B.
K. Jämshögs socken.	Uddeholms A.-B.
Backaryd.	Y. Vifsta - Näs.
Djupafors fabrik.	Hofvids Trävaru A.-B.
L. Sockerfabriken i Karpalund.	Björkä A.-B.
Klippans finpappersbruk.	BD. Luleå Träsliperi.
M. Höganäs Billesholms A.-B.	Luossavaara — Kirunavaara
Långaröd.	A.-B., Malmberget.
Sockerfabriken i Örtofta	
" Köpingebro.	Över 1.000 brandkårer äro nu
" Hasslarp.	anslutna till Svenska Brandkårer-
" Kävlinge.	nas Riksförbund.

FRÅN LÄNSFÖRBUNDEN.

Östergötlands brandkårsförbund.

Brandkonsulent: f. d. v. Brandchef *J. M. Wahlström*. Exp.: Östergötlands läns Brandstodsbolag, Linköping. Tel. 153.

Årsmöte.

Östergötlands Brandkårsförbund avhöll sitt årsmöte i Mjölby lördagen den 13 juni 1936. I årsmötet deltog närmare 200 brandmän från de till brandkårsförbundet anslutna brandkårerna.

Samling skedde å Mjölby brandstation kl. 10,30. Efter verkställt upprop hälsades mötesdeltagarna välkomna av brandstyrelsens ordförande, järnvägstjänsteman Carl Ivar Holm, och uttalade han den förhoppningen att dagen måtte bli både angenäm och värdefull. Brandkårsförbundets vice ordförande, direktör Per Tollin, tackade å brandkårsförbundets vägnar för den vänliga välkomsthälsningen.

Mötets program upptog som första punkt besök å Mjölby Kvarnbolags kvarn, där mötesdeltagarna under ledning av tvenne av kvarnbolagets tjänstemän besåg den stora kvarnanläggningen samt inom densamma förekommande eldsläckningsanordningar. Sedan kvarnen besettes samlades mötesdeltagarna nere vid Svartån där Mjölby brandkår hade anordnat en tillämpningsövning, som av de besökande brandkårsmännen följdes med livligt intresse. Kårens nya automobilspruta, av märket Volvo med fast Albinpump, uppmärksammades särskilt av brandmännen. Å samma plats demonstrerades ävenledes en bogserbar Albinspruta jämte ett skumsläckningsaggregat från L. A. Larssons Gjuteri- & Mek. Verk-

stad, Kristinehamn. Aktiebolaget Pumpindustri, Göteborg, demonstrerade tvenne motorsprutor "Api 120 och Api 80", dessutom förevisade samma firma mekaniska skumsläckningsstrålröret "Komet" samt Mohlin-munstycket. Forslunds Verkstäder, Linköping, demonstrerade eldsläckningsapparaten "Brandklipparen" (handspruta för mekaniskt skum). Samtliga demonstrationer tilldrogo sig berättigad uppmärksamhet från de talrika åskådarna. I Centralskolan hade av Handelsaktiebolaget Henrikssons Brandredskap, Stockholm, A.-B. Birger Carlsson & Co., Stockholm och Aktiebolaget Pumpindustri, Göteborg, anordnats utställning av brandmateriel av flerahanda slag.

Sedan uppvisning och demonstrationer avslutats intogs gemensam lunch å Stadshotellet vartill samtliga mötesdeltagare inbjudits av Östergötlands läns Brandstodsbolag.

Efter avslutad lunch samlades mötesdeltagarna å Centralskolan där årsmötets förhandlingar ägde rum.

Brandkårsförbundets ordförande, landshövding Karl Tiselius, öppnade förhandlingarna samt hälsade de närvarande välkomna.

Styrelsens årsberättelse samt revisorernas berättelse föredrogs och utan debatt beviljades ansvarsfrihet för styrelsen. Av styrelseberättelsen framgick bl. a. att till brandkårsförbundet voro

vid årsskiftet anslutna 46 brandkårer, därav 2 yrkesbrandkårer, 15 borgarbrandkårer, 4 bruks- och industribrandkårer samt 25 frivilliga brandkårer.

Val.

Med acklamation omvaldes till ledamöter i styrelsen för tiden intill årsmötet 1939 kantorn K. A. Hedrén, Viby, och kapten Johan Segerstéen, Hamra, Kettilstad.

Styrelsesuppleanterna, folkskol-läraren Einar Wahlström, Ljungsbro, brandcheferna Tore Nylund, Vadstena, Henrik Karlsson, Borensberg och Aug. Wallenthin, Motala återvaldes.

Till revisorer omvaldes godsägaren Victor Andersson, Åbylund, och kapten H. G. Clausen, Berg.

Till revisorssuppleanter nyvaldes löjtnanten, Friherre Gustaf Lagerfelt, Lagerlunda, och lantbrukaren Josef Pettersson, Valla Kettilstad.

Ordföranden överlämnade därefter ordet till direktör C. L. Sabelström, som i ett anförande framförde Östergötlands läns Brandstodsbolags tack till brandkårerne i länet, för deras nitiska och förtjänstfulla arbete samt meddelade, att bolagets styrelse beslutat till de brandkårer, som så önska, utlämna 10-åriga räntefria amoteringslån på belopp upp till 5.000:— kronor samt att redan beviljade lån från 1 april innevarande år voro räntefria. Meddelandet mottogs med applåder.

Föredrag hölls av vice brandchefen, löjtnant A. Leijonhuvud, Linköping, om eldsläckningstaktik och eldsläckningsförfarande. Medelst kartor och skisser illustrerades landsbygdsbrandkårens släckningsområden samt tillvägagångssätt vid eldfara. Vidare redogjorde talaren ingående för släcknings utförande med vatten och skum samt för livräddnings- och bergningsarbeten.

Föredragshållaren avtackades med kraftiga applåder och landshövdingen uttalade ett tack för det instruktiva föredraget.

Därefter överlämnades ordet till Mjölby brandchef, A. W. Rosén, som med anledning av Mjölby brandkårs 25-åriga tillvaro, höll en redogörelse över Mjölby stads brandväsende, dess uppkomst och organisation. Efter slutad redogörelse framförde herr Rosén brandkårens tack till stadens myndigheter och till styrelsen för länets brandstodsbolag för visat intresse då det gällt kårens utrustning med brandredskap m. m. samt tackade till sist brandmännen för pliktroget arbete.

Landshövdingen tackade med några hjärtliga ord för den utförliga redogörelsen samt uttalade en lyckönskan till Mjölby brandkår med anledning av 25-årsjubileet.

Därefter överlämnade Landshövdingen, Svenska Brandkårerne Riksförbunds silvermedalj med diplom till brandchefen A. W. Rosén, brandförmännen Eskil Ekstam, Knut Andersson och Oscar Pettersson samt Riksförbundets medalj i brons jämte diplom till f. brandmannen Carl Ahnberg, vilka samtliga tillhört Mjölby brandkår i över 25 år.

Till sekreteraren i Svenska Brandkårerne Riksförbund, kapten Erik Gillner, som samma dag fyllde sextio år, avsändes lyckönskningstelegram.

Årsmötet avslutades med att vice ordföranden, direktör Per Tolin, framförde de närvarandes tack till landshövding Tiselius för det intresse han alltid visat brandväsendet.

Instruktionskurs.

Östergötlands Brandkårsförbund har den 21 och 22 augusti haft en instruktionskurs i Linköping. Instruktionskursen var förlagd

till Linköpings brandstation, var-
est brandchefen, kapten Viktor
von Vegesack, välvilligt ställde
sig som ledare för kursen samt
lät yrkesbrandkåren med sin ut-
märkta brandmateriel medverka
vid de praktiska övningar som fö-
rekommo.

Fredagen den 21 kl. 13 samla-
des de till omkring ett 70 tal upp-
gående deltagarna representerande
35 av de till brandkårsförbundet
anslutna 45 brandkåren, å Linköpings
brandstation, där brandchefen kapten
von Vegesack hälsade välkommen och
uttalade sin tillfredsställelse över den
stora anslutningen. Talaren vände sig
i sitt hälsningsanförande särskilt
till brandkårsförbundets vice ordförande,
direktör Per Tollin, Riksförbundets
sekreterare kapten E. Gillner, direktören
C. L. Sabelström samt representanterna
för de utställande brandredskapsfir-
morna m. fl.

Programmet inleddes därefter
med en uppvisning och tillämpnings-
övning av Linköpings brandkår,
omfattande bl. a. livräddning,
slangutläggning samt fingerad
släckning med såväl skum som
vatten. Uppvisningen avslutades
med alarm för att visa hur väl be-
redd kåren alltid är att rycka ut,
även under pågående övning.

Kursdeltagarna delades därefter
upp i fyra grupper, i vilka meddelades
praktisk undervisning i handhavandet
av brandmateriel, såsom skarvstegar,
utskjutsstegar, slangvård samt instruktion
i skötseln av de bogserbara motorsprutorna.
Dessa praktiska övningar pågingo
under närmare tvenne timmar.
Därefter följde ett föredrag
av civilingenjör Uno Arild om
motorsprutans konstruktion och
verkningsätt.

Dagens program avslutades med
demonstration, vid hamnen, av
tvenne motorsprutor "Albin 35"
och "Api 120" utställda av L. A.

Larssons Gjuteri- & Mek. Verk-
stad, Kristinehamn samt Aktiebo-
laget Pumpindustri, Göteborg.

Motionsgymnastiken, varmed
kursdeltagarna skulle börja andra
dagens program, måste på grund
av ihållande regn utbytas mot un-
dervisning rörande viss brandred-
skaps konstruktion och handhav-
ande samt demonstration av ke-
miska eldsläckningsapparater.

Kl. 10 avlades besök å Svenska
Järnvägsverkstäderna där kurs-
deltagarna under ledning av kap-
ten V. von Vegesack och ingenjör
H. Bertler fingo tillfälle bese de
olika avdelningarna inom det stora
verkstadsområdet. Efter nära
tvenne timmars rundvandring genom
verkstadslokalerna, där såväl
för handen varande verkstadsarbeten
som brandskyddsanordningar med
livligt intresse besågos och uppskattades
av kursbesökarna, samlades dessa
å den s. k. Stallgården. Härstädes
höll brandchefen, kapten V. von
Vegesack ett mycket givande och
med stort intresse åhört föredrag
om brand-
syneförättningar.

Sedan lunchrast hållits samlades
kursdeltagarna åter å Linköpings
brandstation där Aktiebolaget
Birger Carlson & C:o:s representant
herr Karlqvist höll ett instruktivt
föredrag om gas- och rökskydd,
varvid även en del kemiska prov
utfördes. Efter föredraget gavs
tillfälle för kursbesökare som
medfört sina gasmasker, att i
brandkårens rökövningsrum praktiskt
approva desamma.

Instruktionskursen var härmed
avslutad och uttackning skedde,
varvid särskilt må nämnas kurs-
besökarnas tack, som av brand-
chef Parment, Skänninge, fram-
fördes till Linköpings stads brand-
chef, kapten V. von Vegesack och
yrkesbrandkåren för allt lärerikt
som givits genom föredrag, instruk-
tioner och uppvisningar.

J. M. W.

Gotlands läns brandkårsförbund.

Konsulent: Brandchef C. Lindström, Tel. 331, Visby.

Gotlands läns Brandkårsförbund

har den 19 sept. bildats vid ett sammanträde å länsstyrelsens sessionsal.

Sammanträdet öppnades av landshövdingen, som hälsade de närvarande välkomna, varvid han särskilt vände sig till Svenska Brandkärernas Riksförbunds sekr. kapt. E. Gillner, Stockholm samt ingenjör U. Arild, Göteborg. Landshövdingen betonade i sitt anförande, att det nu voro på tiden, att brandskyddsfrågan ordnades i synnerhet på landsbygden.

Därefter verkställdes utrop av de närvarande och konstaterades, att representanter för brandstods-bolagen, en hel del kommuner samt enskilda intresserade infunnit sig.

Ordet överlämnades därefter till kapten Gillner, som först gav en kort exposé över vad eldens härjningar kostar vårt land. Kapten Gillner klargjorde därefter med många siffror och belysande exempel de uppenbara fördelarna av ordnade brandkårer på landsbygden. Slutligen uttalade tal. förhoppningen att brandkårsförbund kunde bildas på Gotland.

Efter en kort diskussion beslöt man konstituera ett Gotlands läns brandkårsförbund, samt att anta-

ga de normalstadgar, som upplästes.

Till ordf. valdes landshövding A. E. Rodhe samt till vice ordf. lantbr. Fridolf Mattsson, Alva. Övriga ledamöter blevo brandchef Carl Lindström, Visby, folkskol-lärare K. A. Hall, Kräklingbo, disponent A. de Joung, Slite, näm-deman K. V. Palmqvist, Vall, landsfiskal Justus Jakobson, Klintehamn.

Suppleanter blevo kamrer F. Olofsson, Slite, linjeförman Herman Lindberg, Hemse, byggmästare K. Stenström, Burgsvik, och lantbr. Arv. Collberg, Follingbo. Till revisorer utsågos landstingsman K. F. Söderdahl, Visby, och disponent T. Lindman, Roma, med fotograf H. Svensson, Hemse, och lantbr. G. Gustafsson, Ljugarn, som suppleanter.

Landshövdingen uttryckte därefter sin glädje över förbundets bildande och förklarade sig hoppas, att detsamma skulle bli till den nytta, som avsetts.

Sammanträdet avslöts med ett intressant anförande av ingenjör Arild om motorsprutor, och kl. 3 samlades man nere vid Prinsbryggan på hamnen, där Visby brandkär demonstrerade skumsläckning m. m. och ingenjör Arild gav praktiska råd i en motorsprutas behandling.

Skånska brandkårsförbundet.

Konsulent: Vakant

Ystads frivilliga Brandkår firade sin 97 års födelsedag under gamla sedvanliga former. "Frivilligan", som kåren populärt kallas, samlades å Oscarstorget lör-

dagen den 19 sept. kl. 6,45 e. m., där secondchefen fabrikör H. Hanzon avlämnade kåren till chefen, konsul Hugo Schultz, kl. 6,55 em. Närvarande voro 60 man jämte orkestern 19 man. Efter "parad

för fanan" marcherade "Corpsen" genom Stora Östergatan till Stortorget, där sedvanliga uppvisningen ägde rum och flera tusen personer åsågo densamma. Det är ett gammalt traditionellt skådespel och särskilt det yngre Ystad jublar när någon kommer för nära de tre vattenstrålarna.

Corpsen har naturligtvis modern attiralj, men har också kvar sin gamla handkraftsspruta från år 1850. Tack vare god "perseldelvärd" är denna spruta lika bra som förr. Då många brandminnen äro fästade vid denna är också sprutan en helig relik och vårdas väl.

Corpsen har också sina givna gäster i Borgmästaren, Kyrkoherden, stadsfullmäktige och drätselkammarens ordf., fasta brandkårernas chefer, hedersledamöter och pressen.

Även veteranerna infinna sig till denna fest och den äldste, skomakaremästare N. P. Lövgren — 95-årig — deltog med hjärtans lust, dels som åskådare, dels å stora supén å Ystads Stads ärevörddiga S:t Knuts-sal å gamla rådhuset.

Chefen hälsade ärade gäster, veteraner och kärmedlemmar.

Borgmästare Johan Stenberg höll ett hjärtligt anförande och överlämnade Kungl. Sällskapet Pro Patrias medalj i silver åt ma-

skinisten Oscar Olsson, som tillhört kåren i över 20 år, samt F. B. C. guldmedalj åt chefen, konsul Hugo Schultz, för 25-årigt medlemskap "utan anmärkning" i "Frivilliga Bergnings Corpsens" tjänst.

De båda medaljörerna hyllades och buros i gullstol runt salen allt under det musiken spelade Corpsens march.

Secondchefen, fabrikör H. Hanzon, hyllade ytterligare chefen och talade vidare för veteranerna förre secondchef, fabrikör C. W. Grönberg, samt för hederschefen köpman Oscar Larsson "den kraftfulle chefen", som lotsade kåren genom svåra tider. Så fortgick festligheterna under kordiala former och till gammal tradition hör ock att chefen bjuder upp Borgmästaren till första valsen.

På slaget kl. 10 em. var det uppbrott, då utbringas ett fyrfaldigt leve för Konung och fosterland åtföljt av "Du gamla, Du fria", som sjöngs med ekande kraft.

Sedan följes chef och second i tur och ordning till resp. hem, varefter kåren upplöste sig i god ordning på Österports torg, alla nöjda och belättna. Nästa fest blir 99-års och sedan därpå sekelfesten.

Sec.

NOTISER.

Räkneskiva.

Allmänna Brandredskapsaffären har utarbetat och i dagarna utsänt en liten häändig räkneskiva, vilken redan hunnit bliva uppskattad av många brandchefer i lan-

det. Räkneskivan har blivit synnerligen väl mottagen och anses värdefull och praktisk.

På räkneskivan, som närmast är avsedd för brandbefäl, finnes skalor för vattenmängd, munstycksdiameter, munstyckstryck samt

Brandmästaren vid Växjö brandkår C. G. Czar död.

Den 24 september tidigt på morgonen utryckte en avdelning av Växjö brandkår för släckning av en brinnande snickerifabrik, belägen en halv mil utanför staden. Stora värden stodo på spel och släckningsarbetet blev krävande för såväl befäl som manskap. Härunder insjuknade brandmästaren C. G. Czar och fördes till länsläsarettet i Växjö, där han efter en

tryckförlust vid olika längder 63 mm. normalslang. Sambandet mellan dessa faktorer vid olika tänkbara kombinationer avläses efter enkel inställning av skivan. För brandbefälet vid vattenförsörjningen uppstående olika frågor av intresse få härvid siffermässigt sin praktiska lösning.

kort stund avled i en levnadsålder av nära 57 år.

Det är icke många förunnat att i brandtjänst fullfölja en så lång och hedrande bana som brandmästaren Czar. Född år 1879 inträdde han som brandman i Växjö stads halvfasta brandkår, då denna bildades år 1899 och blev tack vare sin stora duglighet mycket snart befördrad till brandkorpral. Då staden 1918 erhöill yrkesbrandkår utnämndes han till brandförman och befordrades år 1920 till brandmästare.

Under sitt dagliga arbete har han för alla utgjort ett mönster av nit och pliktstrohet varvid de personliga intressena alltid fingo träda tillbaka för stadens och kårens bästa. När fara var å färde och larmklockan kallade för räddning av liv och egendom, ådagalade han ett mod och en självpoffring, som icke kunna överträffas. Endast döden kunde sätta en gräns för denna hans gärning. Hans personliga egenskaper, hans hjälpsamhet och vänfasta sinne lag uppskattades högt av yrkeskamrater och andra med vilka han kom i beröring.

Han föll på sin post och må han nu efter lång arbetsdag vila i frid.

H. F.

Tidskriften utkommer med 10 nummer årligen.

Årsprenumerations sker direkt hos Centralstyrelsens Expedition, Styrmanngatan 1, Stockholm. Prenumerationspriset är 4: — kr. för enskilda exemplar och 2: — kr. pr ex., då minst 5 ex. samtidigt rekvideras.

Annonseriserna pr gång äro:

Första eller sista annonsidorna — efter överenskommelse.

Helsida	60 kr.		Kvartsida	15 kr.
Halvsida	30 "		Åttondelssida	8 "

Vid annonsering minst 4 ggr lämnas 15 %o rabatt.

Eftertryck ur tidskriften medgives endast om källan angives.